

(The Greater London Authority), яка складається з обраного мера і обраних законодавчих зборів, – Асамблеї чисельністю 25 чоловік.

Таким чином, в Торонто дворівнева система була замінена на однорівневу, при якій всі функції централізовані на загальноміському рівні, в той же час у Лондоні тривалий час на загальноміському рівні взагалі не було єдиного органу управління. Проте необхідно відзначити, що і створення крупних єдиних муніципалітетів без очевидних форм місцевого представництва, і фрагментоване управління великими міськими утвореннями є швидше виключеннями з правил.

Найбільш типовою можна вважати структуру управління, яку можна назвати «однорівнева модель з елементами децентралізації». В межах даної моделі на внутрішньоміських територіях існують виборні органи з тією або іншою мірою самостійності, проте на них не формуються самостійні муніципальні утворення. Муніципальний статус має лише єдина структура управління всією міською територією. При цьому кордони реальної самостійності внутрішньоміських територій можуть істотно розрізнятися. Прикладом самостійності, що носить багато в чому декларативний характер, може слугувати м. Нью-Йорк (США). Прикладом достатньо широких меж самостійності – м. Монреаль (Канада, Квебек).

Аналіз різних моделей управління динамічною міською агломерацією, що розвивається, показує, що в цій сфері по теперішній час не знайдено універсальних і вільних від серйозних протиріч рішень. Проте об'єктивна потреба в тій або іншій формі координації діяльності окремих структур в рамках міської агломерації в цілому спонукає владу як муніципального, так і регіонального, а іноді і загальнонаціонального рівня здійснювати пошук рішень в цій сфері.

Чернопищук Я. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри конституційного права*

ВПЛИВ ЛІСАБОНСЬКОГО ДОГОВОРУ НА КОНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ В ДЕРЖАВАХ-ЧЛЕНАХ ЄС: УРОКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Поступова адаптація українського законодавства з законодавством ЄС набуває все більшого значення та поширення у зв'язку з проголошенням загальнодержавного курсу України на набуття статусу асоційованої країни-члена у Європейському Союзі. Закріплений у Конституції України механізм імплементації міжнародних договорів та визначення їх юридичної сили не містить чітко визначеної позиції та не має узгодження з законодавством про міжнародні договори, що, на переконання автора, призводитиме в майбутньому до виникнення проблеми впливу правової системи Європейського Союзу (*acquis*), та зокрема конституційних актів ЄС на Конституцію України. Метою даного дослідження є з'ясування характеру та механізмів впливу Лісабонського Договору як основоположного фундаментального на теперішній час правового акту ЄС на Конституцію України.

Відповідно до ст.4 Лісабонського Договору країни-члени повинні вживати відповідні заходи, загальні або особливі для забезпечення виконання зобов'язань, що походять зі змісту Договорів (засновницьких) або актів інститутів Союзу. Крім того, передбачається, держави-члени «наділяють Союз компетенцію для досягнення цілей, які вони мають за спільні». (Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union // Official Journal of European Union. – Notice No 2008/C 115/01. – Volume 51. – 9 May 2008. – [Electronic source]. – Access mode: <http://eur-lex.europa.eu/en/treaties/index.htm>)

Лісабонський Договір передбачає два способи зближення законодавства ЄС та країн-членів. Відповідно до ст.115 вказаного Договору Рада приймає директиви (одногослосно відповідно до спеціальної законодавчої процедури та після консультацій з Європейським парламентом та Економічною та соціальною радою), а згідно зі ст.114 – заходи зі зближення законодавчих, регламентарних та адміністративних положень держав-членів, котрі присвячені створенню та функціонуванню внутрішнього ринку (звичайна процедура, що передбачає три читання). Лісабонський Договір не містить прямої вказівки на те, що положення, які передбачають механізм застосування права ЄС на території країни, має бути передбачений в конституції кожної країни-члена, але виходячи з ієрархічної співвідносності юридичної сили засновницьких договорів ЄС (наднаціонального характеру) та конституцій держав (верховенство норм конституції), а також враховуючи практику з обумовлення членства країни в ЄС та застосування норм права ЄС в національному правопорядку, взаємодія норм права ЄС та національної правової системи регламентується в більшості країн в нормах конституцій.

В основному взаємодія «наднаціонального» права ЄС та національних правових систем досягається наступними двома шляхами. Країни, котрі дотримуються моністичної концепції міжнародного права, в принципі готові забезпечити пряму дію норм права ЄС на своїй території. У разі виникнення колізії з національним правом визнається пріоритет положень договорів. Однак, це відбувається не в силу того, що держави визнають доктрину примата права Європейського Союзу над національним, а лише тому, що договори ЄС розцінюються в даному випадку як міжнародні договори. Ще одна можливість для країн-членів – це делегування повноважень Європейському Союзу. Цей шлях може бути використаний навіть тими країнами, котрі дотримуються дуалістичного підходу при оцінці міжнародного права.

Згідно з Конституцією Угорщини країна може, в цілях участі в ЄС в якості повноправного члена, користуватися деякими зі своїх конституційних прерогатив в обсязі, необхідному для здійснення прав та обов'язків, відповідно до установчих договорів ЄС сумісно з іншими державами-членами; ці прерогативи можуть бути реалізовані незалежно, через інститути Європейського Союзу (§2/A).

Чехії було сформовано наступну поправку до ч.1 ст.10а Конституції Чеської Республіки: «За посередництвом міжнародного договору деякі повноваження органів Чеської Республіки можуть бути передані міжнародній організації або інституту». Польща стала першою країною, котра конституційно оформила можливість свого приєднання до ЄС шляхом делегування повноважень органів державної влади за «певним колом питань» (ст.90 Конституції Польщі) міжнародній організації чи інституту. В Німеччині право ЄС

має пряму дію тільки в тій мірі, в якій країна делегувала Союзу нормотворчі повноваження. Делегування передбачено ст.24 Основного закону та обмежено умовами договору про Європейський Союз. Однією з найважливіших перепон на шляху ратифікації Договору про ЄС (який є складовою частиною Лісабонського Договору) став розгляд Федеральним Конституційним Судом питання про відповідність цього Договору Конституції ФРН, де було вирішено, що будь-яке розширене тлумачення Договору про ЄС не має юридичної сили відносно Німеччини.

Західні вчені наголошують на тому, що країни центральної та східної Європи приєднуються до ЄС в порядку *inter alia*, щоб забезпечити демократію та права людини, а парадоксальним явищем виявляється те, що їх конституційні суди стримують верховенство права ЄС на тій підставі, що останнє може створити потенційну загрозу національному конституційному захисту таких прав. (Decision Pl. US 50/04; W. Sadurski, «Solange Chapter 3»: Constitutional Courts in Central Europe – Democracy – European Union; EUI Working Papers. – Law № 2006/40. – P.6-10) Ефективність норм права ЄС залежить від їх виконання у внутрішньодержавній сфері. Форму та способи трансформації кожна країна-член обирає самостійно, згідно зі своєю конституційною системою та практикою.

У зв'язку з цим, видається очевидним, що Україна на підставі конституційних норм може вийти з «незручних» для неї норм засновницьких європейських договорів, навіть враховуючи вищу юридичну силу останніх.

З урахуванням викладеного стратегічно важливим вбачається розробка механізмів та визначення безпосереднього змісту змін до Конституції України, обумовлених входженням в Європейський Союз, оскільки від процедури внесення змін до конституції (парламентське або референдарне схвалення) залежить «впливовість» норм права ЄС на Основний закон та так звану проникну здатність відносно конституції.

Куранин В. А.

*Национальный университет «Одесская юридическая академия»,
старший преподаватель кафедры конституционного права*

НОВАЯ КОНСТИТУЦИЯ ВЕНГРИИ: ПРОБЛЕМЫ ЛЕГИТИМНОСТИ

Процессы конституционной трансформации, происходящие в постсоциалистических государствах во многом сходны, как сходны и те политические, социальные и экономические проблемы, которые решают данные государства.

Конституционное развитие Венгрии, приходящееся на период после демонтажа социализма, отличается, однако, особым своеобразием и неоднозначностью. С одной стороны, вплоть до 2011 года внутри страны и из-за ее пределов раздавалась критика того факта, что в Венгрии продолжал действовать Основной Закон 1949 года, хотя и претерпевший существенные изменения и поправки. Венгрия, таким образом, оставалась единственным постсоциалистическим государством в Европе, продолжавшим жить по конституции, принятой еще при социализме. Принятие 25 апреля 2011 года новой Конституции Венгрии, вступившей в силу с 1 января 2012 г. (The Fundamental Law of